

H
U
S
D
Y
R
F
O
R
S
Ø
K
S
M
Ø
T
E
T

2009

THON HOTEL ARENA, 11.-12. FEBRUAR 2009

www.umb.no/husdyrforsoksmoter

HFM2009 DAG 1 (11.02.09)

Kl. 08.00	Registrering	
Kl. 09.15	Velkommen	Professor Knut Egil Bøe (leder for programkomiteen)
Kl. 09.20	Åpning	Landbruksminister Lars Peder Brekk (Landbruks- og matdepartementet)
Kl. 09.45	Infeksjonssjukdommer, zoonoser og parasitter hos husdyr i 2025	Seksjonsleder Tormod Mørk (Veterinærinstituttet)
Kl. 10.10	Endringer i husdyrholdet - hvilke behov for ny kunnskap skaper det?	Fagdirektør, Ola Nafstad (Animalia)
Kl. 10.35	Kaffepause	
Kl. 11.00	Internasjonale og nasjonale trender i husdyravlen; mer mengdeeffektivitet og/eller sterkere biologisk profil?	Professor Odd Vangen (Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap, UMB)
Kl. 11.25	Aquaculture sustainability and human interference with global nutrient cycles	Forsker Karl D. Shearer (Aquaculture Protein Centre, UMB)
Kl. 11.50	Mikrobielt protein - en fremtidig bærekraftig fôrressurs	Forsker Margareth Øverland (Aquaculture Protein Centre, UMB)
Kl. 12.30	Lunsj	
Kl. 13.30	Faglig program	
Kl. 20.00	Festmiddag og underholdning	

HFM2009 DAG 2 (12.02.09)

Kl. 08.00	Oppstart workshop (08.00-11.00)	
Kl. 08.30	Faglig program	
Kl. 10.30	Kaffepause	
Kl. 11.00	Faglig program	
Kl. 13.00	Lunsj	
Kl. 14.00	Faglig program	
Kl. 16.00	Felles avslutning med prisutdeling	
Kl. 16.30	Slutt	

PROGRAM HFM2009 DAG 1 (11.02.09)

Tid / Sted	Strukturendringer og helsetjenestearbeid	Husdyrmiljø	Svineavl	Småfeavl	Kvalitet, utnyttning og næringsverdi av ulike fôrmidler
13.30-15.30	Sal 1 Møteleder: Egil Simensen	Sal 2 Møteleder: Knut Egil Bøe	Sal 3 Møteleder: Odd Vangen	Sal 4 Møteleder: Turid Sundt	Sal 5 Møteleder: Ingvar Selmer Olsen
13.30-13.50	Alt med måte - helsemessige utfordringer knyttet til stordrift i saueholdet – Synnøve Vatn	Temperatur og størrelse på spedgrisplass for diende smågris – Guro Vasdal	Bruk av vekstkurver i avlsarbeidet for tilvekst hos gris – Marianne Haraldsen	Geitavlen i stor endring – Thor Blichfeldt	Kvalitet av økologisk dyrka proteinvekstar til kraftfôr for drøvtyggarar og fjørfe – Britt I.F.Henriksen
13.50-14.10	Strukturendringer og helsetjenestearbeid i store besetninger – Anne Jørgensen	Vanntildeling til avvent smågris – Oddbjørn Kjelvik	Avl for færre defekter og leddsjukdommer hos gris – Ina M. Andersen-Ranberg	Validering av geiteavlsmodellar – Tormod Ådnøy	Ensilert heilgrøde – dyrkingspotensial, fôr kvalitet og bruksområde – Astrid Johansen
14.10-14.30	Strukturforandringer i storfenæringen og konsekvenser for helsearbeidet – Olav Østerås	Vannopptak hos melkegeiter – effekt av type grovfôr – Trude Pollen	Bruk av datatomograf (CT) i avlsarbeidet på gris – Norsvin Delta – Jørgen Kongsro	Lammedødelegheit - genetiske parametre – Leiv Sigbjørn Eikje	Sporelementer i planteprov fra sommerbeiter for sau og kjøttfe - geografisk og botanisk variasjon – Tore Sivertsen
14.30-14.50	Hvordan ivareta og bedre klauvhelse i lausdriftbesetninger? – Åse Margrethe Sogstad	Ekstra skillevegger på liggearealet – effekt på liggeatferd og sosiale interaksjoner hos geiter – Rebecca Ehrlenbruch	Storskala datafangst og avl for bedre produktkvalitet hos gris – Eli Gjerlaug-Enger	Samspel mellom rase og gardsmiljø påverkar overleving hos lam – Geir Steinheim	Effekt av temperatur og daglengde på næringsverdien av timotei – Hege Nordheim-Viken
14.50-15.10	Reproduksjonsarbeid i store besetninger – Per Gillund/Arne Ola Refsdal	Tørt underlag til nordnorske husdyr - bruk av lokalprodusert flis – Odd Arild Finnes	Genetiske sammenhenger mellom rånesmak og reproduksjonsegenskaper – Eli Grindflek	Mutasjoner som påvirker kjøttfylden i norsk sau – Inger Anne Boman	Kvalitet av Timotei ved ulike utviklingssteg – Anne Kjersti Bakken
15.10-15.30	Ny teknologi gir grunnlag for bedre og mer effektiv datafangst i besetningene – Cecilie Ausland	Utforming av liggebås for melkeku - effekt på båsens renhet og kureinhet. – Lars Erik Ruud	Approaches to increase piglet survival through breeding – Birgit Zumbach		Effekt av fiber på kråsbetennelse og fordøyelse hos slaktekylling – Anne-Gerd Gjevre
15.30-16.30	Postere og pølseservering				

PROGRAM HFM2009 DAG 1 (11.02.09)

Tid/Sted	Klimagasser fra husdyrbruket	Tid /Sted	Løsdriftsfjøs for storfe	Svin - føring og smågrisproduksjon	Ernæring - småfe	Sports og familiedyr	
16.30-18.30	Sal 1 Møteleder: Leidulf Nordang	16.30-18.30	Sal 2 Møteleder: Olav Østerås	Sal 3 Møteleder: Ingunn Ormstad	Sal 4 Møteleder: Trygve Skjevdaal	Sal 5 Møteleder: Nils Dolvik	
16.30-17.00	Jordbruk og klima – Frode Lyssandtræ	16.30-16.50	Brunstkontroll i løsdriftsbesetninger - en spørreundersøkelse – Per Gillund	Føring av hybridpurker i oppdrett- og drektighetsperioden, hva vet vi nå? – Signe L. Thingnes	Effekt av surførets høstetid og kraftførmengde på føropptak og produksjon hos mjølkegeit – Ingjerd Dønnem	Fokus unghest - kvalitet gjennom kunnskap – Hanne Fjerdingby Olsen	
		16.50-17.10	Arealutnyttelse i ulike planløsninger for løsdriftsfjøs – Geir Næss	Spedgrisens bruk av spedgrisplassen - effekt av avlslinje og fødebinge – Guro Vasdal	Intensiv oppføring av kopplam - en lønnsom produksjon? – Vibeke Lind	Gruppehold av hester – håndtering ved uttak og skader – Kjersti E. Fremstad	
17.00-17.30	Klimagasser fra husdyrbruket. Muligheter og begrensninger for å redusere utslippene – Odd Magne Harstad	17.10-17.30	Mekanisering av grovfôrhandteringen i løsdriftsfjøs for storfe – Hans Kristian Hansen	Faseføring i smågrisperioden – Signe L. Thingnes	Slutføring av lam - på surfør eller kraftfôr? – Margrete Eknæs	Innavlsutvikling hos kaldblodstraver – Hanne Fjerdingby Olsen	
17.30-17.50	Utvikling av Tier 3 for beregning av metan fra norsk storfe – Silje K. Nes	17.30-17.50	Arealbruk og kostnader i løsdriftsfjøs – Grete Stokstad		Spælsaulam og kje: Samanlikning av slaktekvalitet og smaksegenskapar – Lars Olav Eik	Fett eller karbohydrater som energikilde til fysisk aktive hunder? – Øystein Jan Ahlstrøm	
17.50-18.10	Muligheter for å redusere metanemisjonen fra drøvtyggere – Harald Volden	17.50-18.10	Foreløpig rapport fra delprosjektet "Klauvhelsa i norske løsdriftsfjøs med fokus på gangarealet" – Terje Fjeldaas				
18.10-18.30	Effekt av grovførkvalitet og kraftførnivå på metanemisjonen hos mjølkeku – Torstein Garmo	18.10-18.30	Sårskader i løsdriftsfjøs – Camilla Kielland				
20.00	Festmiddag og underholdning						

PROGRAM HFMO9 DAG 2 (12.02.09)

Tid / Sted	Storfeavl 1 Sal 1 Møteleder: Erling Fimland	Produktkvalitet – virkemidler for bedre kjøttkvalitet Sal 2 Møteleder: Ola Nafstad	Workshop – Formidling av forskningsresultater til husdyrbrukerne 08.00 – 11.00 (Merk tid!) Sal 3 Møteleder: Åse Margrethe Sogstad	Utfordringer ved hold av dyr i gruppe – sosialt miljø Sal 4 Møteleder: Bjarne Braastad	Dyrehelse - småfe 1 Sal 5 Møteleder: Synnøve Vatn
08.30–10.30	Patenter og husdyravl – hva er mulighetene for avlsarbeidet og patentsøkerne? – <i>Nina Sæther</i>	Sankestress og kjøttkvalitet hjå lam – <i>Inge Midtveit</i>	UMBs prinsipper for forskningsformidling – <i>Torstein Steine</i>	Unge kalver taper ved oppstalling i aldersheterogene grupper – <i>Gry Færevik</i>	Mjølkeytelse og holdbarhet i sjukdomssanerte geitebuskaper – <i>Frøydis Hardeng</i>
08.30–08.50	Genomic selection – en revolusjon i avlsarbeidet med mjølkeku? – <i>Trygve Solberg</i>	Effekt av faste før avlving på kjøttkvalitet hos gris – <i>Hallgeir Sterten</i>	Betydningen av effektiv forskningsformidling. En undersøkelse av veterinærer som er rådgivere for norske melkeprodusenter – <i>Nina Svendsby</i>	Gruppestørrelse og sosiale interaksjoner hos geit – <i>Hege G. Tønnessen</i>	Celletall i geitemjolk, effekter av saneringsprogrammet “Friskere Geiter” – <i>Frøydis Hardeng</i>
08.50–09.10	Genomic-assisted prediction of breeding values: Indications of its effectiveness – <i>Daniel Gianola</i>	Verknad av utmarksbeite på tilvekst og kjøttkvalitet hos kalv – <i>Håvard Steinshamn</i>	Framtidens Rådgivning – <i>John Olav Husabø</i>	Stabile og ustabile sosiale grupper av geiter – konsekvenser for adferd og produksjon – <i>Inger Lise Andersen</i>	Bruk av immuno-PCR i veterinærmedisinsk diagnostikk – <i>Kjetil Bårdsen</i>
09.10–09.30	Revidert indeks for mastitt – <i>Morten Svendsen</i>	Kastrering av gris – praksis i Europa – <i>Bente Fredriksen</i>	Effective communication with “hard to reach” farmers – <i>Chantal Steuten</i>	Individualdistanse hos to ulike saueraser – <i>Grete M. Jørgensen</i>	På søken etter biomarkører i serum fra sau med skrapesjuka – <i>Siv Meling</i>
09.30–09.50	Celletall som «subklinisk mastitt» egenskap - genetiske parametre og sammenheng med klinisk mastitt – <i>Morten Svendsen</i>	Rånesmak og føring – erfaring fra “Hanngrisprosjektet” – <i>Nils Petter Kjos</i>	Danske fjøsskoler, er det en rådgivningsmetodikk vi kan bruke i Norge? – <i>Mette Vaarst</i>	Gruppering av hester etter kjønn – effekter på sosiale interaksjoner, avstand mellom dyr og skader – <i>Linn Borsheim</i>	Er Nor98 skrapesjuka smittsom? En norsk besetningsundersøkelse – <i>Sylvie Benestad</i>
09.50–10.10	Ny fruktbarhetsindeks i NRF – <i>Anne Guro Larsgard</i>	Immunologisk kastrering av gris – hva mener forbrukerne? – <i>Bente Fredriksen</i>	Presentasjon av aktuelle prinsipper/rådgivningsverktøy fra TINE Rådgivning – <i>John Fløttum</i>		
10.10–10.30					
10.30–11.00	Kaffe	Kaffe	Kaffe m/diskusjon	Kaffe	Kaffe

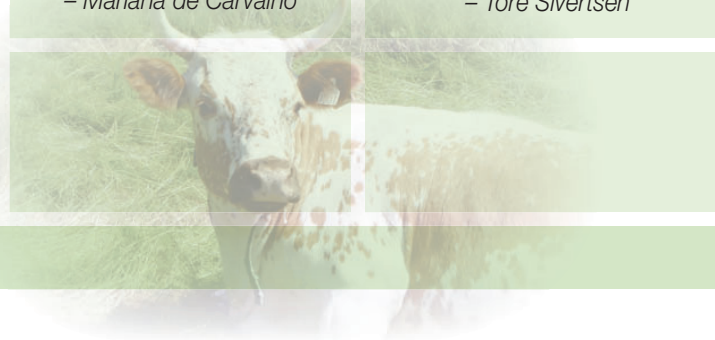

PROGRAM HFMO9 DAG 2 (12.02.09)

Tid / Sted	Storfeavl 2 Sal 1 Møteleder: Torstein Steine	Produktkvalitet – betydning for humanhelse Sal 2 Møteleder: Magny Thomassen	Helse og fruktbarhet – storfe 1 Sal 3 Møteleder: Elisabeth Kommisrud	Dyrevelferd Sal 4 Møteleder: Randi Opperman Moe	Dyrehelse – småfe 2 Sal 5 Møteleder: Halvor Hektoen
11.00–13.00					
11.00–11.20	Avlsarbeid for holdbarhet i NRF – Erling Sehested	Forbedret ernæringsmessig kvalitet av svinekjøtt gjennom tilsetning av n-3 rik fiskeolje – Elin Hallenstvedt	Kalvedødelighet i norske melkebesetninger – Stine M. Gulliksen	Halebiting hos gris – Andrew M. Janczak	Overflateproteinet MSP2(P44) hos <i>Anaplasma phagocytophilum</i> ; en mulig vaksinekandidat mot sjodogg på sau? – Erik Georg Granquist
11.20–11.40	Kalvingsvansker og dødfødsler i NRF – Bjørg Heringstad	Kyllingfôr beriket med selen, histidin og omega-3 fettsyrer, – betydning for produktkvalitet og humanhelse? – Anna Haug	Kalvedødelighet i norsk ammekuproduksjon – Marit Lystad	Bogsår hos purker i Norge 2008, er målet nådd? – Anne Jørgensen	Parasittbehandling av småfe i Norge -resultatet av en spørreundersøkelse – Atle V. Meling Domke
11.40–12.00	Bruk av NRF i utlandet – melkeprodusentenes erfaringer – Tale Marie Drangsholt	Effekt av driftsmåte og engalder på kvalitet av kumelk – Steffen Adler	Prevalens av utvalgte tarmvirus hos kalver i norske melke- og ammekubesetninger – Evert Jor	Frykt hos sau – Hege G. Tønnesen	Fotråte hos sau: Status for fotråte i Norge – Annette Kampen
12.00–12.20	Arvelige årsaker til variasjon i mørhet i norsk storfekjøtt – Laila Aass	Kan kobolt fra kraftfôr og mineralblandinger hemme delta-9desaturase aktiviteten i juret hos mjølkeku – Inger Johanne Karlengen	Risikofaktorer for dødelighet hos melkekyr i nye løsdriftsfjøs – Olav Østerås	Quality of maternal care and its effect on pain responsiveness in lambs – Sophie Hild	Diagnostikk av <i>Dichelobacter nodosus</i> ved Veterinærinst. – Jannice Schau Sletteemås
12.20–12.40	Kjøttkvalitet i avlsarbeidet med storfe – Bente Aspeholen Åby	Effekt av rødkløverbeite eller botanisk allsidig beite på kvalitetsegenskaper hos melk i økologisk drift – Steffen Adler	Spredning av blåtunge i Europa i 2008: Epidemiologi og klinikk – Ståle Sviland	Slaktning av storfe og småfe uten bedøving – dyrevern vs religionsfrihet? – Cecilie Mejdell	Friske føtter – del 1: «Snu sau» – Synnøve Vatn
12.40–13.00	Forbedring av avlsverdier for norsk kjøttfe – Marte Holtsmark		Vektor – Inger Sofie Hannes Vaksinering mot blåtunge serotype 8 i Europa i 2008 – Tore Tollersrud Samlet diskusjon		Friske føtter del 2 - “Bad klauven” – sanering i flokker med påvist fotråtesmitte hos sau – Lisbeth Hektoen
13.00–14.00	Lunsj	Lunsj	Lunsj	Lunsj	Lunsj

PROGRAM HFMO9 DAG 2 (12.02.09)

Tid / Sted	Ernæring storfe Sal 1 Møteleder: Lars Bævre	Zoonoser, smitterisiko og mattrygghet Sal 2 Møteleder: Merete Hofshagen	Helse og fruktbarhet – storfe 2 Sal 3 Møteleder: Knut Karlberg	Velferdsvurdering og forholdet dyr - mennesker Sal 4 Møteleder: Inger Lise Andersen	Beite og beiterelaterte sykdommer Sal 5 Møteleder: Steinar Waage
14.00–16.00					
14.00–14.20	Fôropptak, produksjon og energiutnyttelse hos Norsk Rødt Fe (NRF) og Sidet Trønderfe og Nordlandsfe (STN) i rasjoner med og uten kraftfôr – Erling Thuen	Gjester på gården – glede eller galskap? – Anne Margrete Urdahl	Den sanne sykdomsforekomsten hos melkekyr i Norden. Sensitivitet og spesifisitet for de nasjonale helsedatabasene – Mari Nicholls Espetvedt	Forventningsatferd – en metode for å studere positive emosjonelle tilstander hos dyr – Randi Oppermann Moe	<i>Anaplasma phagocytophilum</i> infeksjon (sjodogg) hos sau – er hjortevilt reservoaret? – Snorre Stuen
14.20–14.40	Observerert og beregnet ytelsesrespons hos mjølkekyr på surfôrbaserte rasjoner – Egil Prestløkken	<i>Campylobacter</i> hos slaktekylling og mennesker - trender i Norge – Solveig Jore	Vil spenedypping og speneforsegling redusere forekomsten av mastitt i Norge? – Anne Cathrine Whist	Effects of positive and negative experience with humans on fear responses in sheep – Mariana de Carvalho	Virkning av sjodogg (flåttbåren sykdom) på tilvekst hos lam – Lise Grøva
14.40–15.00	NorFor Plan Mjølkeku – Harald Volden	Epidemiologiske undersøkelser av forekomsten av <i>Campylobacter</i> spp. hos slaktekylling med hjelp av GIS – Malin Jonsson	<i>Streptococcus agalactiae</i> – “smittsom mastitt” – hos ku i Norge. Forekomst og risiko for spredning femten år etter at offentlig kontrollprogram for smittsom mastitt ble avsluttet – Liv Solverød	Vurdering av sauens velferd på gård – Solveig Marie Stubsjøen	Tid brukt til beiting hos STN ammeku, på kultur- og utmarksbeite – Geir Steinheim
15.00–15.20	Kjøttproduksjon på okser: På surfôr eller kraftfôr? – Åshild Taksdal Randby	Meticillinresistente stafylokoccker hos norske slaktegriser – Trine L'Abée-Lund	Suksessfaktorer ved jurhelserådgivning i norske melkekubesetninger – Anne Cathrine Whist	Velferdsregistreringer som ledd i velferdsplanlegging hos økokalv – Britt I.F.Henriksen	Nye tanker rundt forebygging av sauetap på beite- eksempel fra Malangen – Inger Hansen
15.20–15.40	NorFor Plan Ungdyr – Harald Volden	Kartlegging av Q-feber hos norsk storfe – Ingrid Melkild	Fruktbarhetstrender for storfe i Norge – Arne Ola Refsdal	Measuring welfare indicators in dairy goats through salivary cortisol and somatic cell counts (scc) – Mariana de Carvalho	Sporelementer i lever fra sau, lam og kjøttfe i Norge - variasjon etter beitested og andre faktorer – Tore Sivertsen
15.40–16.00		Hygienetrek ved slaktning av storfe -sammenheng mellom kategori og målt hygienestatus – Sigrun J. Hauge	Brunsttegn gjennom syklus hos NRF og Holstein – Guro Sveberg		
16.00–16.30	Felles avslutning med prisutdeling og innlegg fra Norges Forskningsråd				

POSTERE

Øystein Jan Ahlstrøm	Effekter av ekstra tilførsel av metionin og cystin til mink
Kristin Paaske Anfinsen et al.	Primær benkreft hos hund avdekking av årsaksforhold og risikofaktorer for utvikling av sykdommen
Harald Volden og Lars Bævre	Nedbrytingskarakteristikker av fôr i NorFor Plan
Tale Marie Drangsholt et al.	Seleksjon for økt sykdomsresistens – teste vaksinert eller uvaksinert fisk?
Bente Fredriksen et al.	Holdninger til kastrering av gris og ulike alternativer
Bente Fredriksen et al.	Nivå av androstenon og skatol hos norske slaktegriser
Torsten Garmo	Næringsinnhold i storr og anna halvgras frå utmarksbeite
Ingrid Marie Hansen et al.	Optimalisering av formen på laktasjonskurva til norske melkekyr med tanke på fôring, helse, fruktbarhet og økonomi
Kristin Hollung et al.	Virkningsmekanismer for elektrisk stimulering av storfekjøtt
Andrew M. Janczak et al.	Bruk av radiosender for innsamling av fysiologisk informasjon om effekt av stress hos gris
Siv Klevar et al.	Prevalensen og Geografisk Distribusjon av <i>Neospora Caninum</i> i Norge
Sophie Krizsan et al.	Metod för provtagning från bladmagen hos nötkreatur
Sophie Krizsan et al.	Bestämning av mikrobiell proteinsyntes från blad eller nätmagen hos mjölkkor
Egil Simensen et al.	Geiters oppholdssted og aktiviteter i et fjøs med separat liggehall og tilgang til uteareal
Ole Taugbøl et al.	Kvalitetsmjølk for kvit geitost -presentasjon av samarbeidsprosjekt
Signe Lovise Thingnes et al.	Sammenheng mellom brystmål og vekt hos LY-purker
Wenche O. Torsteinbø et al.	Utpøving av DNA-basert diagnostikk på <i>Toxoplasma gondii</i> hos sau
Laila Aass et al.	Bruk av ultralyd for å måle storfekjøttkvalitet

www.umb.no/husdyrforsoksmoter